GAZETI RASMI LA SERIKALI YA MAPINDUZI YA ZANZIBAR

(Hupigwa Chapa kwa Amri ya Serikali)

Sehemu ya CXXXIII Nam. 7138 **23 Agosti, 2023** **Bei, Shs. 4,000**

Imekubaliwa na Mkuu wa Posta kuwa ni Gazeti

YALIYOMO *Ukurasa*

Mswada wa Sheria ya Kuweka Masharti ya Utoaji Leseni, Kudhibiti na Kusimamia Biashara ya Huduma Ndogo Ndogo za Fedha kwa ajili ya Kudumisha Utulivu, Usalama na Ubora wa Huduma Ndogo Ndogo za Fedha na Mambo Mengine Yanayohusiana na Hayo: 439

SEHEMU YA SHERIA

Tangazo la Mswada lililotajwa hapo chini linatangazwa katika ***Gazeti Rasmi*** hili.

Tangazo la Mswada

Nam.: Mswada wa Sheria ya Kuweka Masharti ya Utoaji Leseni, Kudhibiti na Kusimamia Biashara ya Huduma Ndogo Ndogo za Fedha kwa ajili ya Kudumisha Utulivu, Usalama na Ubora wa Huduma Ndogo Ndogo za Fedha na Mambo Mengine Yanayohusiana na Hayo.

TANGAZO

Mswada ufuatao utawasilishwa katika Mkutano wa Baraza la Wawakilishi utakaoanza tarehe 13 Septemba, 2023 kwa kusomwa mara ya kwanza na unachapishwa pamoja na Madhumuni na Sababu zake kwa ajili ya kutoa taarifa kwa wananchi.

ZANZIBAR
23 Agosti, 2023

(Mhandisi Zena Ahmed Said)
Katibu wa Baraza la Mapinduzi na Katibu Mkuu Kiongozi.

Matangazo yaliyohusu maiti, kuvunjika kwa Ushirika na baadhi ya matangazo ambayo ni muhimu kwa watu kujua yanaweza kutiwa katika Gazeti. Nakala matangazo namna hiyo, zipelekwe kwa Mhariri wa Gazeti Rasmi la Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar - Tanzania katika nyumba ya kupiga, Sanduku la Posta 261. Nakala zisichelewe kuliko Jumatatu kila wiki.

MSWADA

wa

SHERIA YA KUWEKA MASHARTI YA UTOAJI LESENI, KUDHIBITI NA KUSIMAMIA BIASHARA YA HUDUMA NDOGO NDOGO ZA FEDHA KWA AJILI YA KUDUMISHA UTULIVU, USALAMA NA UBORA WA HUDUMA NDOGO NDOGO ZA FEDHA NA MAMBO MENGINE YANAYOHUSIANA NA HAYO

IMETUNGWA na Baraza la Wawakilishi la Zanzibar.

SEHEMU YA KWANZA
MASHARTI YA AWALI

Jina fupi na kuanza kutumika.

1. Sheria hii itajulikana kama Sheria ya Biashara ya Huduma Ndogo Ndogo za Fedha Zanzibar, 2023 na itaanza kutumika mara baada ya kutiwa saini na Rais.

Matumizi.

2. Sheria hii itatumika katika masuala yote yanayohusiana na biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha Zanzibar ikijumuisha biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha zinazoendeshwa kwa Misingi ya Kiislamu.

Ufafanuzi.

3. Katika Sheria hii, isipokuwa kama maelezo yatahitaji vyenginevyo:

"Benki" ina maana kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Benki Kuu ya Tanzania, Nam. 4 ya 2006;

"benki" ina maana kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha, Nam. 5 ya 2006;

"biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha" maana yake ni kuongeza mikopo midogo midogo, kupokea akiba na kutoa huduma nyengine za fedha kama ilivyoainishwa katika Sheria hii;

"Chombo cha Ubadilishanaji wa Taarifa za Mikopo" maana yake ni taasisi maalumu kwa ajili ya kukusanya na kuuza taarifa za utekelezaji wa mkopo wa mtu wa binafsi na taasisi;

"kikundi cha huduma ndogo ndogo za fedha cha kijamii" maana yake ni kikundi kilichoundwa na kusimamiwa kwa pamoja na wanachama ambacho kinasajiliwa chini ya Sheria hii kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha ikijumuisha ukusanyaji wa akiba kutoka kwa wanachama wake na utoaji mikopo kwa wanachama wake lakini haijumuishi:

(a) vikundi vya kijamii vya kusaidiana vilivyoundwa kwa madhumuni ya usalama na ustawi wa jamii na kiuchumi wa wanachama wake ambavyo havipokei akiba na vinatoa

mikopo kwa wanachama wake kwa madhumuni ya kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha;

(b) vikundi vya watu wenye maslahi maalumu, vilabu na vyama vinavyokusanya michango ya fedha kutoka kwa wanachama au vinavyopokea michango ya sadaka, vilivyoundwa na kusajiliwa chini ya Sheria ya Vyama vya Ushirika, Nam. 15 ya 2018; na

(c) vikundi vilivyoundwa vya muda mfupi kwa madhumuni ya kupokea michango au upokeaji wa fedha kwa shughuli za kidini au matukio ya kijamii ikijumuisha ndoa au mambo mengine ya kimila yanayohusu familia kwa mtu mmoja mmoja au makundi;

"Mamlaka iliyokasimiwa" maana yake ni taasisi ya umma iliyokasimiwa mamlaka na Benki kutekeleza kazi na uwezo wa Benki chini ya Sheria hii;

"Mamlaka ya Serikali za Mitaa" ina maana kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa, Nam. 7 ya 2014;

"Mkopeshaji fedha binafsi" maana yake ni mtu aliyepewa leseni ya kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha ya kukopesha fedha kwa mujibu wa masharti ya Sheria hii;

"Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha" maana yake ni taasisi au mtu aliyesajiliwa au aliyepewa leseni ya kufanya biashara ndogo ndogo za fedha chini ya Sheria hii;

"Mtoa huduma wa kigeni wa huduma ndogo ndogo za fedha" maana yake ni mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha aliyesajiliwa Zanzibar na ambaye wamiliki au wanahisa wake wengi ni wageni;

"mtumiaji" maana yake ni mteja au mwanachama wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ambaye anapata au anakusudia kupata huduma za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

"SACCOS" ina maana kama iliyotafsiriwa katika Sheria ya Vyama vya Ushirika Zanzibar, Nam. 15 ya 2018;

"Taasisi ya fedha" ina maana kama ilivyotafsiriwa na Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha, Nam. 5 ya 2006;

"uhalifu wa kifedha" maana yake ni jambo lolote kati ya yafuatayo:

(a) kosa ambalo linalohusisha wizi, ulaghai, kughushi au kutoa hati ya kughushi, uwongo au kosa liliopo chini ya Sheria ya Kuzuia Rushwa na Uhujumu Uchumi Zanzibar, Nam. 5 ya 2023 na Sheria ya Udhibiti wa Utakatishaji wa Fedha Haramu na Mapato Yatokanayo na Uhalifu, Nam. 10 ya 2009;

(b) kufadhili, kuwezesha au kuhusika katika kufadhili au kuwezesha kosa linalohusiana na taasisi ya fedha;

(c) kujihusisha na mapato yatokanayo na kosa, yawe yanahusiana au hayahusiani na taasisi ya fedha; na

(d) kosa lolote la uhalifu wa kifedha lililotajwa na sheria yoyote ya Zanzibar;

"Waziri" maana yake ni Waziri anayehusika na fedha.

SEHEMU YA PILI
WATOA HUDUMA WA HUDUMA NDOGO NDOGO ZA FEDHA

Biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha.

4.-(1) Watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha waliosajiliwa kwa mujibu wa sheria zao husika watatambuliwa chini ya Sheria hii.

(2) Watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki watafanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha kwa kuzingatia masharti ya Sheria hii.

(3) Bila ya kuathiri masharti ya jumla ya kifungu kidogo cha (2) cha kifungu hiki, biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha zitakazofanywa chini ya Sheria hii, zitajumuisha:

(a) kupokea akiba na kutoa mikopo au huduma nyengine za kukopesha kwa wafanyabiashara wadogo wadogo au wadogo na kaya za kipato cha chini au watu binafsi;

(b) kupokea fedha kwa njia ya amana au riba inayotokana na amana au kukopa na ambayo inakopeshwa kwa wanachama au wateja;

(c) kutoa mikopo midogo, akiba ndogo, bima ndogo, mikopo midogo ya kukodisha, pensheni ndogo na mikopo midogo ya nyumba;

(d) huduma za kuhaulisha na malipo ya fedha ikijumuisha huduma ndogo ndogo za fedha kwa njia ya mtandao;

(e) kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha za bidhaa ikijumuisha kutoa mikopo ya bidhaa;

(f) kutoa elimu ya fedha; na

(g) huduma nyengine yoyote inayohusiana na hizo kama itakavyoainishwa katika kanuni.

Madaraja ya watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

5.-(1) Kwa madhumuni ya Sheria hii, kutakuwa na Madaraja manne ya watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kama ifuatavyo:

(a) Daraja la Kwanza litajumuisha taasisi za huduma ndogo ndogo za fedha zinazopokea amana;

(b) Daraja la Pili litajumuisha watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha wasiopokea amana kama vile wakopeshaji;

(c) Daraja la Tatu litajumuisha Vyama vya Ushirika vya Akiba na Mikopo; na

(d) Daraja la Nne litajumuisha vikundi vya huduma ndogo ndogo za fedha vya kijamii.

(2) Watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha chini ya kifungu kidogo cha (1)(a) cha kifungu hiki, watasimamiwa kwa mujibu wa Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha, Nam. 5 ya 2006.

Zuio la kufanya biashara ndogo ndogo za fedha.

6.-(1) Mtu hatofanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha isipokuwa mtu huyo amepewa leseni na amesajiliwa kama mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha na anafanya biashara hiyo kwa mujibu wa masharti ya Sheria hii.

(2) Mtu yeyote ambaye anakiuka masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, ametenda kosa na akitiwa hatiani:

(a) kwa upande wa Daraja la Pili, atalipa faini isiyopungua Shilingi Milioni Ishirini na Tano za Kitanzania na isiyozidi Shilingi Milioni Mia Moja za Kitanzania au kifungo kisichopungua miaka mitatu na kisichozidi miaka mitano au vyote viwili faini na kifungo kwa pamoja; na

(b) kwa upande wa Daraja la Tatu, atalipa faini isiyopungua Shilingi Milioni Kumi na Tano za Kitanzania na isiyozidi Shilingi Milioni Hamsini za Kitanzania au kifungo kisichopungua miaka miwili na kisichozidi miaka mitano au vyote viwili faini na kifungo kwa pamoja.

(3) Bila ya kuathiri masharti ya kifungu kidogo cha (2) cha kifungu hiki, endapo mtu atatoa mkopo kwa mtu mwengine wakati wa biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha ambayo inafanywa kinyume na kifungu kidogo cha (1)(a) cha kifungu hiki:

(a) riba au faida haitolipwa kwa mkopo au malipo ya awali; na

(b) jumla ya mtaji wa mkopo au malipo ya awali hayatarejeshwa kutoka kwa mkopaji isipokuwa mahakama yenye uwezo, kwa ombi la mkopeshaji, imeridhia kuwa mkopeshaji ameshindwa kufuata masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki.

(4) Masharti ya kifungu kidogo cha (3) cha kifungu hiki, yatatumika endapo kulifunguliwa au hakukufunguliwa mashtaka kwa kosa lililotajwa katika kifungu kidogo cha (2) cha kifungu hiki.

Vikwazo kwa shughuli ndogo ndogo za fedha.

7.-(1) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha hatojihusisha katika shughuli yoyote iliyokatazwa chini ya Sheria hii.

(2) Waziri, kupitia kanuni, ataainisha shughuli zinazoruhusiwa na zisizoruhusiwa kwa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

(3) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atashindwa kufuata masharti ya kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itachukua hatua stahiki kama itakavyofaa kuhakikisha masharti yanafuatwa.

Mabadiliko ya watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

8.-(1) Mtoa huduma yeyote wa huduma ndogo ndogo za fedha anaweza, baada ya kufikia vigezo vinavyohitajika, kuomba kubadilishwa kutoka Daraja lake husika kwenda Daraja jengine.

(2) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha anabadilika kwenda Daraja jengine, mtoa huduma huyo wa huduma ndogo ndogo za fedha atasimamiwa kwa mujibu wa sheria zinazosimamia Daraja husika na Sheria hii.

(3) Kwa madhumuni ya kifungu hiki, vigezo vya kubadilika Daraja kwa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha vitajumuisha:

(a) kiwango cha chini cha mtaji kinachohitajika;

(b) idadi ya wanachama na wateja;

(c) aina ya biashara ya huduma ndogo ndogo ya fedha; na

(d) vigezo vyengine vyovyote vilivyoainishwa katika kanuni.

(4) Bila ya kujali masharti ya kifungu hiki, Benki inaweza, kabla ya kuelekeza mabadiliko ya watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, kufanya tathmini inayohusiana na uendelevu wa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha baada ya mabadiliko.

(5) Kwa kuzingatia masharti ya kifungu kidogo cha (4) cha kifungu hiki, endapo Benki imejiridhisha kwamba mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha amekidhi vigezo vya mabadiliko, inaweza kuelekeza mabadiliko ya mtoa huduma huyo kwa kuzingatia vigezo na masharti.

(6) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, bila sababu za msingi, ameshindwa kufuata maelekezo yaliyotolewa chini ya kifungu kidogo cha (5) cha kifungu hiki, Benki itachukua hatua stahiki kama itakavyoona inafaa ili kuhakikisha maelekezo yanafuatwa.

Kiwango cha chini cha mtaji, mali za ukwasi na masharti ya ufilisi.

9. Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ambaye anafanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha chini ya Sheria hii, atafuata mahitaji ya kiwango cha chini cha mtaji, kiwango cha chini cha mali za ukwasi na uwiano wa ufilisi kama ilivyoainishwa katika kanuni.

Muundo wa viwango vya riba faida au tozo.

10. Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ataweka muundo wa viwango vya riba, faida au tozo ambao unaoruhusu kurejesha gharama zake za uendeshaji ikijumuisha gharama ya mtaji na hasara ya mikopo kama itakavyoamuliwa na Benki.

Sehemu ya biashara.

11.-(1) Kila mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atakuwa na sehemu ya biashara yenye anuani sahihi kwa ajili ya kufanya biashara.

(2) Kwa kuzingatia masharti ya kifungu cha (1) cha kifungu hiki, mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha hatofungua au kufunga sehemu ya biashara bila ya idhini ya Benki au Mamlaka iliyokasimiwa.

(3) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ambaye anakiuka masharti ya kifungu hiki, ametenda kosa na akitiwa hatiani, atalipa faini isiyopungua Shilingi Milioni Moja za Kitanzania au isiyozidi Shilingi Milioni Tano za Kitanzania.

Uwajibikaji wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

12.-(1) Uendeshaji wa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha utakuwa kama ilivyoainishwa katika sheria zao anzilishi, katiba au sheria ndogo husika.

(2) Bila ya kujali masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza, iwapo ikiwa imejiridhisha kuwa taratibu za uendeshaji za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha haziendani na biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha, itatoa maelekezo ya jumla au maalumu kwa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kuhusu uendeshaji wake na maelekezo hayo yatapaswa kufuatwa.

Uendeshaji wa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

13. Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, kwa madhumuni ya kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha, atawajibika kwa Benki au Mamlaka iliyokasimiwa.

SEHEMU YA TATU
MASHARTI YA KIUTAWALA

Majukumu ya Waziri.

14.-(1) Waziri ataandaa na kusimamia utekelezaji wa sera ya huduma ndogo ndogo za fedha kwa madhumuni ya kuhakikisha mazingira mazuri ya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha.

(2) Kwa madhumuni ya masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Waziri:

(a) ataimarisha mazingira wezeshi ya kusaidia biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha;

(b) atahakikisha ukuwaji, uwazi na uwajibikaji wa biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha;

(c) atahakikisha biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha inakuwa endelevu;

(d) atatoa maelekezo kwa Benki katika utekelezaji wa sera yanayohusiana na biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha; na

(e) atatekeleza jukumu jengine lolote kwa utekelezaji bora wa masharti ya Sheria hii.

(3) Katika kutekeleza majukumu yake chini ya kifungu hiki, Waziri anaweza, baada ya kushauriana na Mawaziri husika, kuagiza au kutaka taarifa au nyaraka zinazohusu biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha kutoka Wizarani, taasisi au ofisi na Wizara, taasisi au ofisi hiyo inapaswa kutekeleza.

(4) Waziri anaweza, kwa kushauriana na Waziri anayehusika na vyama vya ushirika au Waziri anayehusika na Mamlaka za Serikali za Mitaa kama itakavyokuwa, kutunga kanuni kwa ajili ya utekelezaji bora wa wajibu wake chini ya Sheria hii.

Kazi za Benki.

15.-(1) Benki itakuwa na jukumu la kusimamia na kufuatilia watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kwa mujibu wa Sheria hii.

(2) Kwa kuzingatia masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, kazi za Benki zitakuwa ni kudhibiti na kusimamia uendeshaji wa biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha kwa mujibu wa Sheria hii na sheria nyengine yoyote inayohusika.

(3) Bila ya kuathiri masharti ya jumla ya vifungu vidogo vya (1) na (2) vya kifungu hiki, Benki:

(a) itatoa leseni kwa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha waliokidhi vigezo kwa mujibu wa Sheria hii;

(b) itamshauri na kuwasilisha taarifa kwa Waziri juu ya masuala yanayohusiana na biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha;

(c) itaanzisha na kusimamia kanzidata kwa ajili ya watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(d) itatoa matoleo na miongozo kwa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(e) itakuza viwango vya mwenendo mzuri wa biashara na taratibu za kifedha Zanzibar;

(f) itakagua, itafuatilia na kutathmini utendaji wa biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha;

(g) itahakikisha usimamizi bora wa malalamiko yanayohusiana na biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha;

(h) itatathmini na kutoa idhini kwa ajili ya mabadiliko ya watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kutoka Daraja moja kwenda Daraja jengine;

(i) itahakikisha ulinzi kwa watumiaji wa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ikijumuisha kutoa adhabu kwa ukopeshaji mbaya unaokwenda kinyume na utaratibu wa ukopeshaji;

(j) itahakikisha kwamba taarifa za mikopo inayohusiana na biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha zinakusanywa, zinasambazwa na zinapatikana kwa urahisi; na

(k) itatekeleza kazi nyengine kama itakavyotakiwa kwa ajili ya udhibiti na usimamizi mzuri wa biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha.

Uwezo wa Benki.

16. Benki, katika kutekeleza majukumu yake chini ya Sheria hii, itakuwa na uwezo wa:

(a) kuchunguza au kuhoji uendeshaji wa shughuli za watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(b) kutaka kupatiwa taarifa zinazohusiana na shughuli za watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(c) kuelekeza katika usimamizi bora wa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(d) kuingia kwa muda unaofaa, katika eneo lolote la biashara la mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha au eneo lolote ambalo inaaminika kwa sababu za msingi, kwamba vitabu vya hesabu, kumbukumbu au nyaraka katika muundo wowote zinazohusiana na biashara za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha zinatunzwa;

(e) kukagua na kuchunguza vitabu vya hesabu, kumbukumbu, marejesho na nyaraka nyengine zozote za watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(f) kufungua au kuwezesha kufunguliwa kwa chumba maalumu, kasha au chombo chengine cha kuhifadhia fedha ambacho ndani yake kinashukiwa kwa sababu za msingi kwamba, kuna dhamana, vitabu vya hesabu, kumbukumbu au nyaraka zozote za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(g) kumtaka afisa, muajiriwa au wakala yeyote wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kutoa au kuwasilisha maelezo au nyaraka zinazohusu usimamizi au shughuli za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha; na

(h) kutekeleza uwezo huo kama itakavyokuwa muhimu kwa ajili ya utekelezaji bora wa majukumu yake chini ya Sheria hii.

Kukasimu uwezo na kazi za Benki.

17.-(1) Benki inaweza, kwa madhumuni ya utekelezaji bora wa kazi na uwezo wake wa udhibiti na usimamizi chini ya Sheria hii na kwa kuzingatia masharti na taratibu maalum ambazo Benki itaweka, kwa tangazo litakalochapishwa katika Gazeti Rasmi kukasimu kazi au uwezo wake wowote:

(a) kwa upande wa kazi na uwezo kuhusiana na watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha katika Daraja la Tatu, kwa Idara ya Maendeleo ya Ushirika iliyoanzishwa chini ya Sheria ya Vyama vya Ushirika Zanzibar, Nam. 15 ya 2018; na

(b) kwa upande wa kazi na uwezo kuhusiana na watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha waliopo katika Daraja la Nne, kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kama zilivyoanzishwa chini ya Sheria ya Mamlaka za Serikali za Mitaa Zanzibar, Nam. 7 ya 2014.

(2) Mamlaka iliyokasimiwa chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, itatekeleza kazi na uwezo kwa mujibu wa masharti, taratibu na maelekezo mengine yoyote yatakayotolewa na Benki kila baada ya muda.

(3) Uwezo au kazi yoyote iliyokasimiwa chini ya kifungu hiki, itakapotekelezwa au kufanywa na Mamlaka iliyokasimiwa, itachukuliwa kama imetekelezwa au kufanywa na Benki.

(4) Bila ya kujali masharti chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, isipokuwa kama itaidhinishwa vyenginevyo na Waziri, Benki haitokasimu kazi na uwezo wake kuhusiana na udhibiti na usimamizi wa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha katika Daraja la Pili.

SEHEMU YA NNE
UTOAJI WA LESENI KWA WATOA HUDUMA WA HUDUMA NDOGO NDOGO ZA FEDHA KWA DARAJA LA PILI NA TATU

Maombi ya Leseni.

18.-(1) Mtu ambaye anakusudia kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha chini ya Daraja la Pili ataomba leseni kwa Benki kwa namna kama ilivyoelezwa katika kanuni.

(2) Mtu ambaye anakusudia kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha chini ya Daraja la Tatu ataomba leseni kwa Benki au Mamlaka iliyokasimiwa kwa namna kama ilivyoelezwa katika kanuni.

(3) Mtoa huduma wa kigeni wa huduma ndogo ndogo za fedha ambaye anataka kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha Zanzibar ataomba leseni kwa Benki kwa namna kama ilivyoelezwa katika kanuni.

(4) Endapo mtoa huduma wa kigeni wa huduma ndogo ndogo za fedha atafanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha Zanzibar, mtoa huduma huyo atafuata sheria zinazotumika.

(5) Baada ya kupokea maombi chini ya Sheria hii, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza, ndani ya muda ulioainishwa katika kanuni, kuzingatia kama maombi yamefuata masharti yaliyowekwa.

Utoaji wa leseni.

19.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa, ndani ya miezi mitatu baada ya kupokea maombi, itazingatia maombi na kama imejiridhisha kwamba muombaji amekidhi vigezo, itatoa leseni kwa muombaji.

(2) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itatoa leseni kwa kuzingatia vigezo na masharti kama ilivyoainishwa katika kanuni.

(3) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa, kabla ya kutoa leseni, itazingatia masuala yote itakayoona ni muhimu kwa maombi ikijumuisha:

(a) iwapo biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha itaendeshwa na watu ambao wanafaa na sahihi;

(b) asili ya rasilimali fedha ya muombaji kama ni chanzo cha fedha endelevu cha kumsaidia mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha; na

(c) ufanisi wa mpango wa biashara uliowasilishwa na

muombaji kwa ajili ya uendeshaji na maendeleo ya baadae ya biashara ya taasisi ya huduma ndogo ndogo za fedha.

Kukataliwa kupewa leseni.

20.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza kukataa kutoa leseni iwapo:

(a) muombaji ameshindwa kukidhi vigezo na masharti yaliyoainishwa ya leseni; au

(b) muombaji ametoa taarifa za kupotosha au zisizo sahihi zinazohusiana na maombi.

(2) Endapo Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itakataa kutoa leseni, ndani ya siku kumi za kazi kuanzia tarehe ya uamuzi wake, itamtaarifu muombaji kwa maandishi sababu za kukataa kwake.

Uhalali wa leseni.

21. Leseni iliyotolewa chini ya Sheria hii itaanza kutumika kutoka tarehe ya kutolewa kwa leseni na itakuwa halali kwa kipindi chote isipokuwa kama itafutwa na Benki au Mamlaka iliyokasimiwa.

Kuomba upya.

22.-(1) Muombaji ambaye maombi yake yamekataliwa anaweza kuomba upya, iwapo mapungufu ya msingi yaliyosababisha kukataliwa kwa maombi ya awali au mapitio ya awali yamerekebishwa.

(2) Maombi mapya chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, hayatatumika kwa mapungufu yaliyoainishwa chini ya kifungu cha 20(1)(b) cha Sheria hii.

Kufutwa kwa leseni.

23.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza, kwa taarifa ya maandishi, kufuta leseni iliyotolewa chini ya Sheria hii endapo imejiridhisha kwamba, mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha:

(a) hajaanza biashara ndani ya miezi sita kutoka tarehe ya kutolewa leseni;

(b) ameacha kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha ambayo leseni ilitolewa;

(c) amewasilisha taarifa au waraka wowote wa uongo au wa kupotosha kuhusiana na maombi ya leseni;

(d) amebainika kuwa amefilisika au hawezi kulipa madeni yake;

(e) amefungiwa, amefilisiwa au amefutwa;

(f) amejihusisha na udanganyifu kuhusiana na hali yake ya kifedha, umiliki, usimamizi, uendeshaji au mambo mengine muhimu kwa biashara yake;

(g) bila ya kupata ridhaa ya Benki au Mamlaka iliyokasimiwa ameunganishwa na kampuni nyengine au ameuza au vyenginevyo amehamisha mali na madeni yake kwa kampuni nyengine;

(h) anafanya biashara katika namna ambayo anaathiri maslahi ya wenye amana au wateja wake;

(i) ameendelea kukiuka masharti ya Sheria hii;

(j) ameshindwa kufuata masharti yoyote yaliyoainishwa katika leseni yake;

(k) amehaulisha au amempa leseni yake mtu mwengine; au

(l) ameshindwa kuwasilisha au kutoa taarifa ya ukaguzi wa vitabu vya hesabu na nyaraka nyengine zinazohusika chini ya Sheria hii.

(2) Utaratibu wa kufutwa leseni utakuwa kama ulivyoainishwa katika kanuni.

Athari ya kufutwa leseni.

24.-(1) Endapo leseni ya mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha itafutwa kwa mujibu wa Sheria hii, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itaondoa jina la mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kutoka kwenye daftari la kumbukumbu na kwa maandishi itamuelekeza mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha huyo:

(a) kusimamisha shughuli zake kuanzia tarehe ya kufutwa kwa leseni;

(b) kusimamia na kushughulikia, ndani ya muda kama utakavyoainishwa, masuala yote yanayohusu mali na madeni ya watumiaji au wanachama; na

(c) kukabidhi leseni iliyofutwa.

(2) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ameshindwa kutekeleza maelekezo yaliyotolewa chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itakuwa na uwezo wa kuchukua hatua yoyote, kama itakavyoona inafaa, kulinda haki za watumiaji au wanachama.

Kufungwa kwa biashara.

25.-(1) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ataomba idhini kutoka kwa Benki au Mamlaka iliyokasimiwa kabla ya kufunga biashara yake.

(2) Kwa kuzingatia masharti chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, ombi la kufunga biashara litaambatanishwa na taarifa ya fedha ya biashara kama ilivyoainishwa na Benki au Mamlaka iliyokasimiwa.

SEHEMU YA TANO
USAJILI WA WATOA HUDUMA WA HUDUMA NDOGO NDOGO ZA FEDHA KWA DARAJA LA NNE

Maombi ya usajili kwa Daraja la Nne.

26. Ombi la usajili kama mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo ya fedha kwa Daraja la Nne litaombwa kwa Benki au Mamlaka iliyokasimiwa kwa namna kama ilivyoainishwa katika kanuni.

Cheti cha usajili.

27.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa, ndani ya siku kumi za kazi baada ya kupokea ombi, itatoa cheti cha usajili au kukataa ombi .

(2) Cheti cha usajili kitakachotolewa chini ya kifungu kidogo cha (l) cha kifungu hiki, kitajumuisha taarifa kama zilivyoainishwa katika kanuni.

Kukataliwa usajili kwa Daraja la Nne.

28. Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itakataa kumsajili muombaji ikiwa:

(a) muombaji huyo:

(i) ameshindwa kukidhi masharti ya yaliyowekwa ya usajili au alitoa taarifa za uongo wakati wa usajili; au

(ii) amejihusisha katika shughuli ambazo zimeipelekea biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha katika sifa mbaya kama ilivyoelezwa na Sheria hii; au

(b) mtu yeyote anayehusika na usimamizi wa taasisi iliyoomba, ametiwa hatiani kwa kosa linalohusiana na wizi, ulaghai, kukosa uaminifu au uhalifu mwengine wowote wa kifedha ikiwa ndani ya Zanzibar au nje ya Zanzibar katika kipindi cha miaka saba iliyopita chini ya sheria yoyote.

Athari za usajili.

29.-(1) Cheti cha usajili kitakuwa ni ushahidi kamili wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kuendesha au kufanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha kwa mujibu wa katiba yake na masharti ya Sheria hii.

(2) Mtu ambaye anajihusisha na biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha chini ya Daraja la Nne bila kusajiliwa kwa mujibu wa Sheria hii ametenda kosa.

Muda wa usajili.

30. Usajili wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha utaendelea kutumika hadi utakapofutwa kwa mujibu wa masharti ya Sheria hii.

Kufutwa kwa cheti cha usajili.

31.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza kufuta cheti cha usajili ikiwa imejiridhisha kuwa:

(a) vigezo au masharti yaliyowekwa katika cheti cha usajili yamekiukwa;

(b) mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ameacha kutoa huduma; au

(c) mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha anaendesha biashara yake kinyume na masharti ya Sheria hii au sheria nyengine husika.

(2) Endapo cheti cha usajili kimefutwa, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa:

(a) itamtaarifu mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kwa maandishi sababu za kufutwa kwa usajili;

(b) itamuagiza mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kusitisha shughuli zake; na

(c) itaondoa jina la mtoa huduma huyo wa huduma ndogo ndogo za fedha katika daftari la kumbukumbu.

(3) Masharti ya Sheria hii yanayohusiana na taratibu za kufutwa kwa leseni yatatumika sawa na kufuta cheti cha usajili chini ya Sheria hii.

SEHEMU YA SITA
USIMAMIZI NA UANGALIZI WA WATOA HUDUMA WA HUDUMA NDOGO NDOGO ZA FEDHA

Usimamizi na uchukuaji wa kazi.

32.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza kuchukua usimamizi wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha endapo inaona kwamba, mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha:

(a) hayupo katika hali nzuri ya kifedha;

(b) hafanyi kazi kwa mujibu wa mwenendo unaokubalika wa taratibu za kiutawala na uhasibu;

(c) hazingatii sera zinazofaa za usimamizi wa viashiria hatarishi;

(d) ameshindwa kufuata masharti ya kiwango cha chini cha mtaji yaliyoainishwa chini ya Sheria hii;

(e) anafanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha katika utaratibu ambao upo kinyume na Sheria hii;

(f) anakataa kukaguliwa na Benki au Mamlaka iliyokasimiwa kama inavyotakiwa na Sheria hii;

(g) leseni yake imefutwa; na

(h) kuendelea kwake katika kufanya biashara ndogo ndogo za fedha kutaathiri maslahi ya biashara ndogo ndogo za fedha.

(2) Muhusika katika mkataba na mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha hataondolewa majukumu yake kwa msingi kwamba mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha yuko chini ya usimamizi wa Benki au Mamlaka iliyokasimiwa.

(3) Gharama za usimamizi za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha wakati wa kipindi cha uchukuaji hazitabebwa na Benki au Mamlaka iliyokasimiwa.

(4) Utaratibu wa usimamizi na uchukuaji wa kazi za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha chini ya kifungu hiki, zitakua kama ilivyoainishwa katika kanuni.

Ulipaji wa gawio.

33. Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atalipa gawio kwa wanahisa wake au atafanya utaratibu mwengine wowote wa ugawaji au malipo ya riba au faida kwa watumiaji au wanachama wake katika namna kama ilivyoainishwa katika katiba au nyaraka nyengine zinazohusika za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

34. Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ataweka vitabu sahihi vya hesabu na kumbukumbu nyengine za miamala ya kifedha zinazohusiana na uendeshaji wa biashara zake kwa mujibu wa kanuni au miongozo. Vitabu vya hesabu na kumbukumbu nyengine.

35. Mwaka wa fedha wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha utakuwa ni kipindi cha miezi kumi na mbili kinachoishia tarehe 31 Disemba kila mwaka kwa mujibu wa kanuni au miongozo. Mwaka wa Fedha.

36.-(1) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, katika kila mwaka wa fedha, ataandaa hesabu kwa mujibu wa viwango vya kimataifa vya utoaji taarifa za fedha, au katika muundo kama utakavyowekwa na Benki au Mamlaka iliyokasimiwa. Uandaaji wa hesabu.

(2) Hesabu na kumbukumbu nyengine za fedha za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha zitawekwa kwa shilingi ya Kitanzania.

37.-(1) Hesabu za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, isipokuwa chini ya Daraja la Nne, zitakaguliwa angalau mara moja kwa mwaka na mkaguzi kwa namna ilivyoainishwa katika kanuni. Ukaguzi wa hesabu.

(2) Bila ya kujali masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, hesabu na taarifa za fedha za watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha chini ya Daraja la Nne zitakaguliwa na kusimamiwa kama ilivyoainishwa katika kanuni.

(3) Endapo Benki au Mamlaka iliyokasimiwa imejiridhisha kwamba hesabu zilizokaguliwa za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha hazijakidhi vigezo vya Sheria hii au kanuni husika au zina taarifa ambazo zinaweza kuwa za kupotosha au hazijatangazwa kwa utaratibu ulioainishwa katika fomu maalumu, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza kumtaka mtoa huduma:

(a) kurekebisha hesabu zilizokaguliwa ili kutimiza masharti ya Sheria;

(b) kusahihisha taarifa inayopotosha;

(c) kutangaza upya hesabu zilizokaguliwa zilizorekebishwa; na

(d) kuwasilisha kwa Benki au Mamlaka iliyokasimiwa nyaraka au taarifa za ziada zinazohusiana na nyaraka au taarifa yoyote.

(4) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, bila ya sababu ya msingi, ameshindwa kufuata masharti ya kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itachukua hatua stahiki kama itakavyoona inafaa kuhakikisha masharti yanafuatwa.

38. Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha chini ya Daraja la Pili na Daraja la Tatu atakuwa na mtu anayehusika na tathmini ya ufanisi wa mifumo ya udhibiti wa ndani kwa namna ilivyoainishwa katika kanuni zilizotungwa chini ya Sheria hii. Mkaguzi wa ndani.

Utoaji wa taarifa za fedha.

39.-(1) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atatoa taarifa zake za fedha kwa Benki, Mamlaka iliyokasimiwa na washirika wake kwa namna kama ilivyoainishwa katika kanuni.

(2) Bila ya kuathiri kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, kwa kipindi chote cha mwaka na katika eneo lake linaloonekana la biashara, ataweka taarifa za fedha zilizokaguliwa za mwaka katika muundo na namna kama itakavyoainishwa na Benki au Mamlaka iliyokasimiwa.

(3) Bila ya kujali masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza kuainisha namna ambavyo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha katika Daraja la Nne atakavyotoa taarifa zake za fedha.

(4) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, bila sababu ya msingi, ameshindwa kufuata masharti ya kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itachukua hatua stahiki kama itakavyoona inafaa kuhakikisha masharti yanatekelezwa.

Kutoa taarifa za mikopo.

40.-(1) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atatoa taarifa za mikopo kwa namna ilivyoainishwa katika kanuni.

(2) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha anaweza kupata na kutumia taarifa za mikopo katika Kituo cha Ubadilishaji wa Taarifa za Mikopo kwa namna iliyoainishwa katika kanuni.

(3) Bila ya kuathiri masharti ya kifungu hiki, utoaji wa taarifa za mikopo utafanywa kwa mujibu wa Sheria ya Benki Kuu ya Tanzania, Nam. 4 ya 2006 na Sheria ya Udhibiti wa Utakatishaji wa Fedha Haramu na Mapato Yatokanayo na Uhalifu, Nam. 10 ya 2009.

(4) Kwa madhumuni ya kifungu hiki, taarifa ya mikopo itajumuisha taarifa yoyote ikiwemo taarifa binafsi na historia ya mikopo ya mkopaji kama mwenendo wa kulipa wa mtu, madeni ambayo bado hayajalipwa, wajibu wa kodi na maelezo mengine yoyote ya biashara.

(5) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, bila sababu za msingi, ameshindwa kufuata masharti ya kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itachukua hatua stahiki ili kuhakikisha masharti yanatekelezwa.

Majukumu ya afisa muhusika wa biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha.

41.-(1) Kila afisa muhusika wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atakuwa na jukumu la uaminifu katika mahusiano, jukumu la kujali na ujuzi kwa huduma ndogo ndogo za fedha, ikijumuisha:

(a) kufanya kazi kwa nia njema kwa manufaa ya wanachama na wanahisa wake;

(b) kuepuka mgongano wa maslahi;

(c) kuwa na kudumisha taaluma na ujuzi; na

(d) kutekeleza majukumu yake yanayohusiana na taasisi kwa umakini.

(2) Bila ya kuathiri masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, afisa muhusika wa watoa huduma wa huduma ndogo za fedha wote, katika kutekeleza majukumu yao, watafuata miongozo yoyote na kuzingatia vigezo vyovyote vilivyoainishwa.

Uangalizi wa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

42. Benki au Mamlaka iliyokasimiwa katika uangalizi wa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha:

(a) itafuatilia, itachunguza na itatathmini kila baada ya kipindi cha muda, utendaji kazi wa watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(b) itachambua marejesho ya kisheria;

(c) itachambua hesabu zilizokaguliwa za mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha; na

(d) itakagua na kuchambua kumbukumbu.

Uangalizi maalumu wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo

43.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza kumuweka chini ya uangalizi maalumu mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha endapo:

(a) kuna uwezekano kwamba mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha hawezi kukidhi masharti ya wawekaji wake wa amana au kutekeleza wajibu wake wa kulipa katika shughuli za kawaida za kibiashara; au

(b) mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha amepata au ana uwezekano wa kupata hasara ambayo itapunguza mtaji wake wote au kwa kiasi kikubwa.

(2) Taasisi au mtu aliyeteuliwa na Benki au Mamlaka iliyokasimiwa atakuwa muangalizi maalumu wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

Kufilisiwa kwa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

44. Bila ya kujali sheria nyengine yoyote, shauri la kufunga au kufilisi mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha halitafunguliwa isipokuwa na:

(a) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa; au

(b) mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kwa idhini ya Benki au Mamlaka iliyokasimiwa.

Wajibu wa kumkagua mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha.

45.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itakuwa na wajibu wa kumkagua mtoa huduma yeyote wa huduma ndogo ndogo za fedha.

(2) Wakati wa ukaguzi, mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo ya fedha anayehusika na kila afisa au mfanyakazi atawasilisha na kutoa kwa maandishi, kwa mtu anayefanya ukaguzi, vitabu vyote vya hesabu, kumbukumbu na

nyaraka nyengine, barua, maelezo na taarifa nyengine zinazohusiana na biashara kama itakavyohitajika.

(3) Mtu ambaye atashindwa kutoa vitabu, hesabu, kumbukumbu, nyaraka, barua, maelezo au taarifa nyengine yoyote inayohitajika chini ya kifungu kidogo cha (2) cha kifungu hiki, ametenda kosa.

(4) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itawasilisha taarifa ya ukaguzi ambayo inajumuisha kuwepo au kutokuwepo:

(a) uvunjwaji au ukiukwaji wowote wa Sheria hii na kanuni zozote zilizotungwa chini yake;

(b) usimamizi mbaya wowote wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(c) ukiukwaji wowote wa taratibu za mwenendo wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha aliyekaguliwa; na

(d) jambo jengine lolote linalohusiana na mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ambalo haliendani na utaratibu unaokubalika wa shughuli za biashara.

(5) Endapo Benki au Mamlaka iliyokasimiwa, baada ya kuzingatia taarifa ya ukaguzi chini ya kifungu kidogo cha (4) cha kifungu hiki, itaona kwamba shughuli za mtoa huduma wa huduma ndogo za fedha zinatolewa kwa kuwaathiri watumiaji wake au zinafanywa kinyume na Sheria hii, inaweza, baada ya kumpa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha haki ya kujieleza kuhusiana na taarifa hiyo, kuchukua hatua kwa namna itakavyoona inafaa, ikijumuisha:

(a) kuzuia, kusimamisha au kukataza malipo ya gawio kwa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha;

(b) kumuelekeza mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kuchukua hatua ya kinidhamu dhidi ya afisa yeyote aliyehusika na kosa hilo;

(c) kumsimamisha au kumuachisha kazi mkurugenzi, afisa au mfanyakazi aliyefanya kosa;

(d) kumuelekeza mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kuunda upya uongozi wake;

(e) kumuamuru mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kuwasilisha kwa Benki au Mamlaka iliyokasimiwa ndani ya muda uliowekwa:

(i) mpango wa kurejesha mtaji; au

(ii) mpango wa kutatua kasoro zote kwa namna ambavyo Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itaridhika;

(f) kumzuia au kumsimamisha mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha asitoe tunzo, nyongeza ya mshahara au maslahi mengine kwa uongozi wa juu au kwa maafisa wa biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha;

(g) kuweka vikwazo katika ongezeko la mali au madeni ya mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kwa namna itakavyoona inafaa; na

(h) kumuamuru mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kufanya au kuchukua hatua nyengine yoyote kama itakavyoona inafaa.

Uwasilishaji wa taarifa za kipindi cha muda.

46.-(1) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atawasilisha Benki au Mamlaka iliyokasimiwa taarifa za kipindi cha muda za biashara yake ya huduma ndogo ndogo za fedha kwa muda na namna kama ilivyoainishwa katika kanuni.

(2) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, ameshindwa kufuata masharti ya kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itachukua hatua stahiki kama itakavyoona inafaa ili kuhakikisha masharti yanafuatwa.

Kufuata Sheria ya Udhibiti wa Utakatishaji Fedha Haramu na Mapato yatokanayo na Uhalifu, Nam. 10 ya 2009.

47.-(1) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atazingatia Sheria ya Udhibiti wa Utakatishaji wa Fedha Haramu na Mapato Yatokanayo na Uhalifu, Nam. 10 ya 2009, kwa kuweka utaratibu wa udhibiti wa ndani kwa madhumuni ya utambuzi na utoaji taarifa ya miamala shuku.

(2) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itahakikisha kuwa kila mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha anatoa huduma kwa mujibu wa kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki.

Upatikanaji wa taarifa.

48.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itakuwa na uwezo wa kupata taarifa zinazohusu shughuli za watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha wowote na inaweza kuelekeza, kwa maandishi, kwamba taarifa hiyo iwasilishwe ndani ya muda ulioanishwa kwenye maelekezo.

(2) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, bila sababu za msingi, ameshindwa kutekeleza masharti ya kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itachukua hatua stahiki kama itakavyoona inafaa kuhakikisha masharti yanatekelezwa.

Kutunza siri.

49.-(1) Endapo Benki, Mamlaka iliyokasimiwa au mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atapata taarifa inayopatikana chini ya Sheria hii, taarifa hiyo itachukuliwa kuwa ni siri na haitatolewa kwa mtu mwengine yeyote.

(2) Bila ya kujali masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza kutoa taarifa yoyote:

(a) kwa taasisi au mtu aliyeidhinishwa endapo taarifa hiyo inahitajika kwa ajili ya usimamizi au udhibiti na usiri wake utaendelea kulindwa; au

(b) kwa kufuata sheria, amri ya mahakama au kwa ridhaa ya moja kwa moja ya mtumiaji anayehusika.

SEHEMU YA SABA
ULINZI WA MTUMIAJI WA HUDUMA NDOGO NDOGO ZA FEDHA

Misingi ya kumlinda mtumiaji.

50.-(1) Mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atafuata misingi ya kumlinda mtumiaji kama ilivyoainishwa katika sheria zinazotumika na katika kanuni zilizotungwa chini ya Sheria hii.

(2) Kwa kuzingatia masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, misingi ya kumlinda mtumiaji ilizoainishwa katika kanuni itajumuisha:

(a) vigezo na masharti ya mikopo au huduma zinazohusiana na hizo kuwa za uwazi, usawa na haki na kulinda haki na maslahi ya watumiaji wa huduma ndogo ndogo za fedha au wanachama;

(b) ushughulikiaji wa malalamiko na utatuzi wa migogoro;

(c) utoaji kamili wa taarifa husika wa bidhaa na huduma zinazotolewa;

(d) sharti la kuhakiki viwango vya mikataba ya mikopo au makubaliano;

(e) kushiriki kikamilifu katika elimu ya fedha na programu za uwelewa kwa watumiaji;

(f) uwazi wa viwango vya riba, faida, tozo au adhabu;

(g) ulinzi wa mali ya mteja dhidi ya udanganyifu na matumizi mabaya; na

(h) msingi mwengine wowote kwa madhumuni ya kuhakikisha usawa katika utoaji wa huduma kwa watumiaji.

(3) Bila ya kujali masharti ya kifungu kidogo cha (2) cha kifungu hiki, kigezo au sharti lolote lililoainishwa katika mkataba au hati yoyote husika inayodaiwa kutoa mamlaka kwa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, ya kuanzisha au kurekebisha kiwango cha riba au faida kwa upande mmoja au hali nyingine yoyote ya mkopo itakuwa batili.

(4) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, bila sababu za msingi, atashindwa kufuata masharti ya kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itachukua hatua hizo kadri itakavyokuwa sahihi ili kuhakikisha masharti yanafuatwa.

(5) Kwa madhumuni ya kifungu hiki "misingi ya kumlinda mtumiaji" inajumuisha misingi iliyokusudiwa kuhakikisha uwazi wa bidhaa na huduma zinazotolewa na watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, usawa katika utoaji wa huduma na ulinzi wa maslahi na haki za mtumiaji pamoja na usikilizaji wa haki wa malalamiko na njia za utatuzi wa migogoro, kuepuka kuwa na madeni mengi na kuhakikisha kwamba mikopo itatolewa kwa wakopaji.

Masharti ya mikataba ya mkopo.

51.-(1) Kila mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha ataingia katika makubaliano na wateja wake.

(2) Kila makubaliano yaliyoingiwa na mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha wakati wa biashara yake ya huduma ndogo ndogo za fedha:

(a) yatakuwa katika maandishi, yanayoweka wazi vigezo na masharti yake yote;

(b) yatamruhusu mkopaji kufanya malipo ya utangulizi ya sehemu au jumla ya kiasi chochote anachodaiwa chini ya mkataba;

(c) yataainisha vigezo na masharti ya malipo ya utangulizi ya kiasi anachodaiwa na mkopaji chini ya mkataba; na

(d) yatakuwa na vigezo na masharti kama itakavyoainishwa.

(3) Kigezo au sharti lolote la makubaliano ambalo linalokusudia kumruhusu mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha kwa upande mmoja kubadilisha kiwango cha riba au faida kinacholipwa na mkopaji, kipindi cha ulipaji au wajibu mwengine wowote wa mkopaji litakuwa batili.

(4) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha atatoa mkopo au kuendeleza mkopo chini ya makubaliano ambayo hayazingatii masharti ya kifungu kidogo cha (2) cha kifungu hiki, hakuna riba, faida, tozo au ada nyengine yoyote inayohusiana na mkopo italipwa kwa mkopo mwengine.

(5) Kwa madhumuni ya kifungu hiki neno "makubaliano" maana yake ni mkataba wa mkopo au mkataba wa ukodishaji wa huduma za kifedha.

Ukusanyaji na urejeshaji wa madeni

52.-(1) Deni linalotokana na biashara ndogo ndogo za fedha chini ya Sheria hii litakusanywa au kurejeshwa kwa namna ilivyoainishwa katika kanuni.

(2) Kwa kuzingatia masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, kanuni zilizotungwa chini ya kifungu hiki zitahakikisha kwamba:

(a) hatua za ukusanyaji wa madeni zinachukuliwa kwa utoaji wa taarifa ya maandishi inayojitosheleza kwa mdaiwa;

(b) uchukuaji wa mali ya mdaiwa au usalama wa dhamana kwa madhumuni ya kuuza ili kulipa deni utatumika kama suluhisho la mwisho; na

(c) kipindi kinachofaa kimeainishwa kama taarifa kwa mdaiwa kabla ya kuuza au kuondoa mali iliyochukuliwa ya mdaiwa.

(3) Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha, bila ya sababu za msingi, atashindwa kufuata masharti ya kifungu hiki, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itachukua hatua stahiki ili kuhakikisha masharti yanafuatwa.

SEHEMU YA NANE
MASHARTI MENGINEYO

Adhabu ya jumla.

53. Mtu ambaye anakiuka masharti yoyote ya Sheria hii ambapo hakuna adhabu maalumu inayotolewa ametenda kosa na endapo akitiwa hatiani:

(a) kwa upande wa Daraja la Pili, atalipa faini isiyopungua Shilingi Milioni Tano za Kitanzania na isiyozidi Shilingi Milioni Ishirini za Kitanzania au kifungo kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu lakini kisichozidi miaka mitano au vyote viwili faini na kifungo kwa pamoja;

(b) kwa upande wa Daraja la Tatu, atalipa faini isiyopungua Shilingi Milioni Mbili za Kitanzania na isiyozidi Shilingi Milioni Kumi za Kitanzania au kifungo kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu lakini kisichozidi miaka mitatu au vyote viwili faini na kifungo kwa pamoja; na

(c) kwa upande wa Daraja la Nne, atalipa faini isiyopungua Shilingi Laki Tano za Kitanzania na isiyozidi Shilingi Milioni Moja za Kitanzania au kifungo kwa kipindi kisichopungua miezi mitatu lakini kisichozidi mwaka mmoja au vyote viwili faini na kifungo kwa pamoja.

Dhima kwa matendo yanayo-tendwa na mjumuiko wa watu.

54. Endapo kosa limetendwa chini ya Sheria hii na kikundi cha watu, ama kiwe kimesajiliwa au hakikusajiliwa na kikundi hicho kimebainika kutenda kosa kwa kufahamu au kushiriki au kuhusishwa na tendo au kosa lolote kwa upande wa mtu au watu wowote ambao wanahusika na usimamizi wa kikundi cha watu hao, mtu au watu hao watachukuliwa kuwa wametenda kosa hilo.

Kumaliza makosa.

55. -(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa inaweza kumaliza kosa lililofanywa na mtu chini ya Sheria hii au kanuni zake kwa kumtaka kulipa faini isiyopungua nusu ya faini iliyoainishwa kwa kosa hilo, iwapo mtu huyo:

(a) amekubali kwamba ametenda kosa na atachukua tahadhari kwa kutorudia tena kosa; na

(b) atalipa malipo yote ambayo chini ya Sheria hii.

(2) Taratibu zinazohusiana na kumaliza kosa zitaainishwa katika kanuni.

(3) Kumaliza kosa chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, hautochukuliwa kama ni hatia kwa kosa linaloshukiwa kufanywa na isipokuwa kwamba malipo ya msingi yamelipwa yote, hakutokuwa na mshataka kwa kosa linalishshukiwa ambalo litafunguliwa au kuendelezwa.

Huduma ndogo ndogo za fedha kwa misingi ya kiislamu.

56.-(1) Kutakuwa na Biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha inayoendeshwa kwa Misingi ya Kiislamu.

(2) Bidhaa na huduma zote zinazotolewa na watoa huduma ndogo ndogo za fedha za Kiislamu zitafuata kanuni za ufadhili za Kiislamu ikijumuisha:

(a) gharama na faida;

(b) mikopo bila ya faida;

(c) mauzo ya awali;

(d) ubia;

(e) kukodisha; na

(f) bidhaa na huduma zingine zozote zinazoambatana na Shariah.

(3) Kwa kuzingatia masharti ya kifungu hiki, watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha katika uendeshaji wao watafuata masharti ya Sheria hii.

Jukwaa la Mashauriano.

57.-(1) Kutakuwa na Jukwaa litakalojulikana kama Jukwaa la Mashauriano ya Biashara ya Huduma Ndogo Ndogo za Fedha Zanzibar.

(2) Muundo, kazi na mambo mengine yanayohusiana na Jukwaa chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, yatakuwa kama ilivyoainishwa katika kanuni.

Rufaa.

58. Mtu yeyote ambaye hajaridhika na uamuzi wa Benki au Mamlaka iliyokasimiwa chini ya Sheria hii anaweza, ndani ya siku ishirini na moja kuanzia tarehe ya uamuzi huo, kukata rufaa kwa Waziri kwa mujibu wa taratibu kama ilivyoainishwa katika kanuni.

Taarifa kwa umma.

59.-(1) Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itachapisha katika Gazeti Rasmi orodha ya watoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha waliosajiliwa au waliopewa leseni kwa namna ambayo Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itaona inafaa.

(2) Wakati wowote usajili wa mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha utakapofutwa au kuondolewa, Benki au Mamlaka iliyokasimiwa itatangaza katika Gazeti Rasmi.

Ushiriki-shwaji wa wazawa.

60. Endapo mtoa huduma wa huduma ndogo ndogo za fedha anafanya biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha, atazingatia sheria zinazotumika kuhusu ushirikishwaji wa wazawa ikijumuisha ajira na mafunzo kwa wazanzibari.

Kanuni.

61.-(1) Waziri anaweza kutunga kanuni kwa ajili ya utekelezaji bora wa masharti ya Sheria hii.

(2) Bila kuathiri masharti ya ujumla chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Waziri anaweza kutunga kanuni za biashara nyengine za huduma ndogo ndogo za fedha ikijumuisha biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha kwa misingi ya Kiislamu.

Kufuta na kubakiza.

62. -(1) Sheria ya Wakopeshaji Pesa, Sura 166 inafutwa.

(2) Kifungu cha 31 hadi 42 vya Sheria ya Vyama vya Ushirika Zanzibar Nam. 15 ya 2018 vinafutwa.

(3) Bila ya kujali masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, kitu chochote kilichofanywa au kingepaswa kufanywa chini ya Sheria iliyofutwa, kitaendelea kuwa halali na kitachukuliwa kuwa kimefanywa chini ya masharti ya Sheria hii.

MADHUMUNI NA SABABU

Madhumuni ya Mswada huu ni kupendekeza kutungwa kwa Sheria katika usimamizi wa biashara za huduma ndogo ndogo za fedha yenye lengo la kuweka masharti ya utoaji wa leseni, kusajli, kudhibiti na kusimamia biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha zinazofanywa kwa misingi ya sheria za kidunia na sheria za kiislam. Madhumuni makubwa ya sheria hii ni kudumisha utulivu, usalama na ubora wa biashara hiyo na mambo mengine yanayohusiana na hayo nchini.

Sambamba na hilo, sheria inayopendekezwa inakusudia kuweka utaratibu mzuri wa kuzitambua na kuzisajili rasmi taasisi zinazotoa huduma hizi kwa kuondosha changamoto zilizojitokeza baada ya mapitio mbali mbali yaliyofanywa na Serikali. Katika mapitio hayo, imebainika kuwa taasisi nyingi zinazotoa huduma ndogo ndogo za kifedha hazijasajiliwa rasmi na zinahitaji usimamizi na udhibiti.

Kutokana na kasoro hizo kwa upande wa Zanzibar, imeonekana kuna haja ya kutungwa Sheria ya usimamizi wa taasisi zinatoa huduma ndogo ndogo za fedha.

Mswada huu umegawika katika Sehemu Nane:

Sehemu ya Kwanza inaelezea masharti ya awali ambayo ni jina fupi la Mswada na kuanza kutumika, matumizi na ufafanuzi wa maneno.

Sehemu ya Pili inaelezea Biashara ya Watoa Huduma Ndogo Ndogo za Fedha na inaweka masharti yanayohusiana na Aina za Biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha, Zuio la kufanya biashara ndogo ndogo za fedha, Vikwazo vya shughuli za biashara ndogo ndogo za fedha, Mabadiliko ya watoa huduma ndogo ndogo za fedha, Kiwango cha chini cha mtaji, mali

za ukwasi na Masharti, Muundo wa viwango vya riba, faida na tozo, Sehemu ya biashara, Uendeshaji na uwajibikaji wa Watoa huduma ndogo ndogo za fedha.

Sehemu ya Tatu inaweka masharti ya Kiutawala ikiwemo Wajibu wa Waziri, kazi na uwezo wa Benki, Kukasimu kazi na uwezo wa Benki.

Sehemu ya Nne inaweka masharti yanahusiana na Ombi la leseni, Utoaji wa Leseni, Kukataa Ombi la leseni, Uhalali wa leseni, Kuomba upya, Kufutwa, Athari na Kufunga biashara.

Sehemu ya Tano inahusiana na Usajili wa Watoa Huduma Ndogo Ndogo za fedha ikijumuisha Ombi la usajili, Cheti cha usajili chini ya Draja la Nne, Athari ya usajili, Muda wa usajili na Kufuta usajili.

Sehemu ya Sita inaelezea Usimamizi na Uangalizi wa Watoa Huduma Ndogo Ndogo za Fedha na inajumuisha masharti yanayohusiana na Usimamizi na kuchukua kazi, Malipo ya Gawio, Vitabu vya hesabu, Mwaka wa fedha, Uandaaji wa hesabu, Ukaguzi wa hesabu, Mkaguzi wa Ndani, Ubainishaji wa taarifa za fedha, kutoa taarifa za mikopo, Majukumu ya Afisa Muhusika, Uangalizi wa Watoa Huduma Ndogo Ndogo za Fedha, Uangalizi maalumu wa watoa huduma ndogo ndogo za fedha, Kufilisiwa, Wajibu wa kumkagua mtoa huduma ndogo ndogo za fedha, Uwasilishaji wa taarifa za kipindi cha muda, Kufuata Sheria ya Udhibiti na Utakatishaji wa Fedha Haramu na Mapato Yatokanayo na Uhalifu, Nm. 10 ya 2009, Upatikanaji wa taarifa na Kutunza siri.

Sehemu ya Saba inaweka masharti ya Misingi ya Kumlinda Mtumiaji, Masharti ya mikataba ya mkopo, Ukusanyaji na Urejeshaji wa madeni ya watoa huduma ndogo ndogo za fedha.

Sehemu ya Nane inahusu Masharti Mengineyo ambayo inajumuisha Adhabu ya Jumla, Dhima ya matendo yanayofanywa na mjumuiko wa watu, Biashara ya huduma ndogo ndogo za fedha inayoendeshwa kwa Misingi ya Kiislamu, Jukwa la Mashauriano, Rufaa, Taarifa kwa Umma, Ushirikishwaji wa Wazawa, Kanuni na Kufut na Kubakiza.

ZANZIBAR
23 Agosti, 2023.

(DKT. SAADA SALUM MKUYA)
WAZIRI WA NCHI, AFISI YA RAIS,
FEDHA NA MIPANGO
ZANZIBAR

LIMEPIGWA CHAPA NA WAKALA WA SERIKALI WA UCHAPAJI ZANZIBAR-2023